

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

**INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj - septembar/rujan 2016. godine**

Sarajevo, novembar/studeni 2016. godine

Sadržaj:

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
1.1. <i>Industrijska proizvodnja</i>	4
1.2. <i>Tržište rada</i>	4
2. Javne finansije.....	6
2.1. <i>Indirektni porezi u BiH</i>	6
2.2. <i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH</i>	6
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	8
3.1. <i>Cijene – Indeks potrošačkih cijena (CPI)</i>	8
3.2. <i>Monetarni agregati</i>	9
3.3. <i>Prosječno stanje računa obaveznih rezervi</i>	10
3.4. <i>Devizne rezerve Centralne banke BiH</i>	11
3.5. <i>Depoziti</i>	12
3.6. <i>Kredit</i>	13
3.7. <i>Berze</i>	14
4. Vanjski sektor.....	16
4.1. <i>Vanjska trgovina roba</i>	16
5. Strane direktne investicije.....	19

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Podaci vanjske trgovine i industrije, te prihodi od indirektnih poreza ukazuju da u trećem tromjesečju 2016. godine po svemu sudeći nije došlo do poboljšanja ekonomskog rasta nakon skromnih stopa u prvom polugodištu. Naime, nakon što je godišnji ekonomski rast od 1,9% usporen na stopu od 1,4% u drugom kvartalu, u trećem tromjesečju je uslijedio skroman nominalni rast robnog izvoza od 1,7% praćen neznatnim realnim smanjenjem proizvodnje u prerađivačkoj industriji od 0,5%. Ovo je znatno usporenje u odnosu na prvo polugodište kada je robni izvoz nominalno rastao 3% uz realni rast prerađivačke industrije od 6,3%. Uz to su za najveći dio izvoznog rasta u trećem kvartalu bili zaslužni izvozni viškovi električne energije koji uglavnom zavise od vremenskih prilika i remonta u elektranama.

S druge strane, realni rast izvoza je bio znatno viši od nominalnog obzirom na značajan pad svjetskih cijena, te po svemu sudeći i cijena robnog izvoza. Ipak, posebno zabrinjava naglo smanjenje proizvodnje prerađivačke industrije od 5,1% u trećem u odnosu na drugo tromjesečje.

Rast (prijavljenih) PDV prihoda od 2,7%, povećanje uvoza dobara široke potrošnje od približno 3,5%, te rast uvoza kapitalnih dobara od 2,4% ukazuju da je rast domaće tražnje iz prvog polugodišta uglavnom nastavljen i u trećem tromjesečju. Pri tome je uloga fiskalne politike po svemu sudeći bila dosta skromna obzirom na nagli skok obaveza servisiranja vanjskog duga u trećem tromjesečju od 69% u odnosu na isti period prethodne godine. Tako je, nakon servisiranja vanjskog duga, sa JR budžetima doznačeno 0,7% manje sredstava u odnosu na treće tromjesečje 2015 godine. Pri tome je na nivou devet mjeseci ostvaren skroman rast priliva sa JR od 1,6%.

Rast domaće tražnje je podsticao realni rast uvoza u trećem tromjesečju uprkos njegovom nominalnom smanjenju od 1,7% (g/g) uzrokovanom padom uvoznih cijena pri čemu je nafta imala vodeću ulogu. Tako je ne računajući naftu i naftne derivate robni uvoz neznatno rastao nominalnom stopom od 0,5%. Ipak, teško je ocjeniti realno kretanje i uticaj bilansa vanjske trgovine na ekonomski rast obzirom na nepostojanje adekvatnog indeksa izvoznih i uvoznih cijena na kvartalnom nivou.

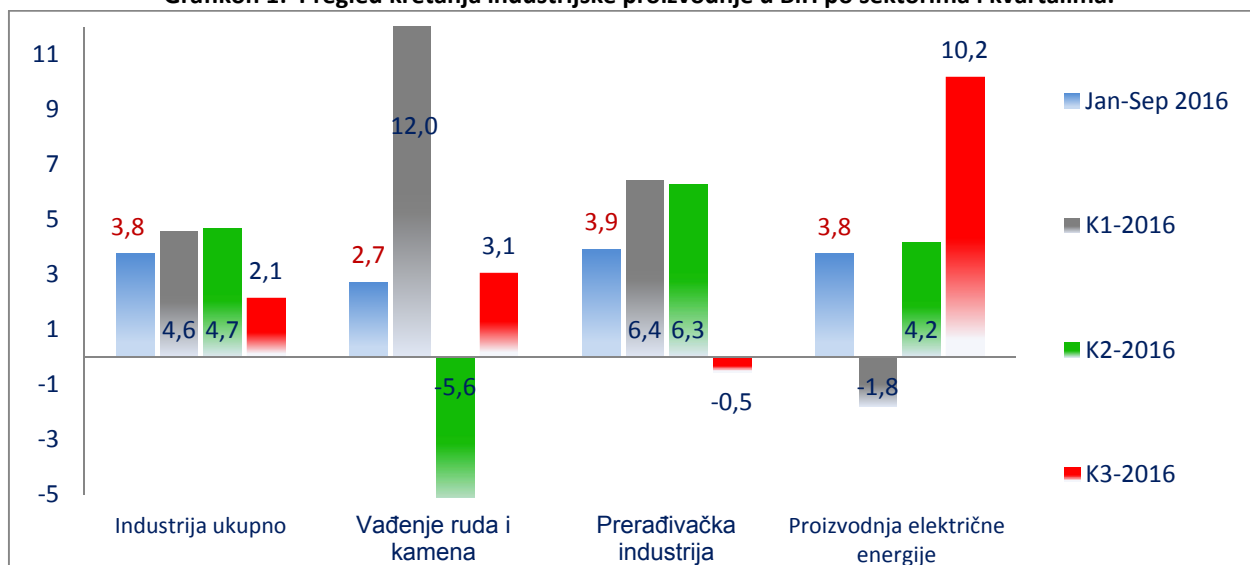
1. Realni sektor

1.1. Industrijska proizvodnja

Desezonirani rast industrijske proizvodnje u BiH u septembru 2016. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosio je 0,5% što predstavlja nastavak trenda rasta sa početka godine. Tako je ukupna industrijska proizvodnja u periodu januar-septembar 2016. godine povećana za 3,8% u odnosu na isti period prethodne godine.¹ Međutim, ako se rast industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini posmatra po kvartalima (g/g) pri čemu su registrirane stope rasta iznosile: K1: 4,5%, K2: 4,7% i K3: 2,1%, može se zaključiti da je tokom trećeg kvartala došlo do usporavanja dinamike rasta u odnosu na prvo polugodište. Posmatra li se struktura ostvarenog rasta u prvih 9 mjeseci 2016. godine vidljivo je da je najznačajniji doprinos rastu ostvaren u domenu prerađivačke industrije i iznosio je 3,9% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano detaljnije po granama prerađivačke industrije evidentno je da su najviše stope rasta ostvarene u okviru proizvodnje namještaja 18,8%, gotovih metalnih proizvoda 15,2%, hemijskih proizvoda 14,3 i prehrambenih proizvoda 8,8% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, pad potražnje i svjetskih cijena za posljedicu su imali smanjenje proizvodnje koksa i rafiniranih naftnih derivata od 10,9%, baznih metala od 7%, mašina i autokomponenti od oko 4%. Međutim, iako je na nivou perioda januar-septembar 2016. godine imala najznačajniji doprinos rastu industrijske proizvodnje ona je također bila i glavni razlog usporavanja istog tokom trećeg kvartala pošto je ostvarila negativnu stopu rasta od 0,5% u odnosu na isti period prethodne godine.

Pored prerađivačke industrije pozitivan doprinos rastu ostvaren je i u okviru sektora rudarstvo i proizvodnja električne energije gdje su ostvaren devetomjesečni rast proizvodnje od 2,7% odnosno 3,8%. Povećanje proizvodnje u okviru ovih sektora naročito je bilo izraženo tokom trećeg kvartala kada je u okviru sektora rudarstvo ostvareno povećanje proizvodnje od 3,1%, a proizvodnja električne energije se značajno oporavila i povećana je za 10,2% u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

Grafikon 1: Pregled kretanja industrijske proizvodnje u BiH po sektorima i kvartalima.

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za septembar 2016. godine", 25.10.2016.

1.2. Tržište rada

U avgustu 2016. godine nastavljen je rast broja zaposlenih lica u BiH od 1,7% u poređenju sa istim mjesecom 2015. godine i iznosi 727,3² hiljada. Rast broja zaposlenih, uz smanjenje broja nezaposlenih lica, je doprinijeo smanjenju registrovane (administrativne) stope nezaposlenosti koja je u istom mjesecu iznosila 41,7% i niža je za 1,4 p.p. u odnosu na isti mjesec prethodne godine. U septembru 2016. godine broj registrovanih nezaposlenih lica u BiH iznosio je 514,9 hiljada, što je manje za 4,6% u poređenju sa istim mjesecom 2015. godine. Kao i prethodnih mjeseci, najznačajniji doprinos ukupnom rastu broja zaposlenih lica bio je u područjima djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala i prerađivačke industrije.

Prosječna neto plata u BiH u avgustu 2016. godine nominalno je uvećana za 2,1% u odnosu na isti mjesec 2015. godine i iznosi 843 KM. Najveće stope rasta neto plate su registrovane u područjima finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, umjetnosti, zabave i rekreacije, proizvodnje i snabdijev. el. energijom, gasom, parom i klimatizacije te poljoprivrede, šumarstva i ribolova. Uz povećanje broja penzionera u BiH od 2,2% g/g u septembru 2016. godine prosječna penzija je uvećana za 0,3% g/g i iznosi 359³ KM. U istom periodu najniže/minimalne⁴ penzije ostale su nepromjenjene u oba entiteta.

Tabela 1: Osnovni indikatori⁵ na tržištu rada

Period	Broj zaposlenih lica u BiH	Broj registrovanih nezaposlenih lica u BiH	Prosječna neto plata u BiH (KM)	Prosječna penzija u BiH (KM)
I 2016.	715.540	539.109	829	358
II 2016.	715.880	536.684	829	361
III 2016.	719.180	530.370	843	360
IV 2016.	721.741	524.061	830	360
V 2016.	722.411	518.857	838	359
VI 2016.	728.121	518.034	837	359
VII 2016.	728.668	520.065	832	359
VIII 2016.	727.255	520.565	843	358
IX 2016.	-	514.935	-	359
Stope rasta g/g				
I 2016.	1,5%	-2,2%	0,2%	0,2%
II 2016.	1,6%	-2,4%	1,1%	-0,1%
III 2016.	1,9%	-3,0%	1,2%	-0,1%
IV 2016.	1,5%	-3,4%	-0,4%	0,1%
V 2016.	1,3%	-3,4%	1,0%	0,2%
VI 2016.	1,5%	-4,0%	0,4%	0,2%
VII 2016.	1,7%	-4,2%	-0,6%	0,2%
VIII 2016.	1,7%	-3,8%	2,1%	0,3%
IX 2016.	-	-4,6%	-	0,3%

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje BD, entitetski penzioni fondovi, DEP kalkulacije

² Privremeni podatak, izvor: BHAS. Podatak za septembar 2016. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije.

³ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog boja penzionera u svakom od bh. entiteta u ukupnom broju penzionera. Broj penzionera u BiH predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije iz Zavoda za MIO/PIO FBiH i Fonda za PIO RS bez obzira na mjesto prebivališta.

⁴ Najniža penzija u FBiH iznosi 326,2 KM (odnosi se na 20. godina radnog staža), a u RS 174,4 KM (penzijski staž do 15. godina).

⁵ U periodu izrade Informacije podaci o broju zaposlenih lica i prosječnoj neto plati za septembar nisu bili dostupni.

2. Javne finansije

2.1. Indirektni porezi u BiH

Indirektni porezi bilježe rast neto prihoda od 4,0% (g/g) u prvih devet mjeseci 2016. godine i to zahvaljujući rastu bruto prihoda od 3,1% (g/g) i smanjenju povrata sa JR UIO od 1,1% (g/g). Rast bruto prihoda je bio posljedica rasta svih prikupljenih neto prihoda. Navedeni rast neto prihoda je doveo do skromnog povećanja ukupno alociranih sredstva različitim nivoima vlasti (1,7% g/g). Rast sredstava za servisiranje obaveza vanjskog duga od 24,2% (g/g) je neznatno umanjilo preostala sredstva doznačena za budžetsku potrošnju od 0,7% (g/g).

Ako se posmatra samo septembar tekuće godine, u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine, uočava se da je tokom njega značajno povećan porast servisa vanjskog duga (151,4%), čime su umanjena sredstva za budžetsku potrošnju korisnika za 5,9%. Sve ostale posmatrane kategorije su se isto kretale, kao i za period januar-septembar 2016. godine.

Tabela 2: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	2016 strukt.	2014 jan-sep	2015 jan-sep	2016 jan-sep	jul 16	avg 16	sep 16
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	4,8	3,1	3,1	-5,3	11,1	3,9
Povrati	16,5	15,6	-4,8	-1,1	-5,3	9,1	-0,1
Neto prihodi - prikupljeno	83,5	2,6	4,9	4,0	-5,3	11,5	4,7
PDV	51,7	2,3	2,5	4,5	-7,0	11,9	4,3
Carine	3,7	10,3	6,7	0,4	-2,1	10,3	5,3
Akcize	22,2	1,5	8,9	2,0	-5,8	10,8	6,4
Putarine	5,4	2,9	8,8	11,4	12,4	20,0	11,0
Ostali prihodi	0,3	10,8	1,3	-0,6	-9,0	-8,5	-6,2
Neusklađeni prihodi	0,3	40,4	97,4	-8,3	...	-50,0	-100,0
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	4,8	3,3	1,0	-4,3	9,4	4,7
Minimalne rezerve	16,8	15,2	-4,6	-2,3	-4,2	6,7	0,3
Budžeti	83,2	2,6	5,2	1,7	-4,3	9,9	5,5
Servisiranje vanjskog duga	10,1	13,7	-22,7	24,2	-5,9	42,2	151,4
FBiH	6,5	15,0	-23,3	24,1	-8,6	52,3	180,6
RS	3,6	10,9	-22,5	25,0	-1,0	26,5	128,4
BD	0,0	557,3	180,4	-13,9	0,0	2,4	-56,8
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	73,1	1,1	9,5	-0,7	-4,2	8,3	-5,9
Institucije BiH	11,8	0,0	0,5	0,3	-9,4	8,7	-0,8
FBiH	38,9	1,1	12,4	-1,8	-3,1	7,6	-7,8
RS	19,8	1,7	10,3	0,3	-3,6	9,1	-6,9
BD	2,5	2,5	4,8	3,3	-3,7	10,0	12,6

Izvor: UIO BiH

2.2. Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH

Na nivou BiH, a prema podacima entitetskih poreskih uprava, u periodu januar - septembar 2016. je ostvaren godišnji rast prihoda od direktnih poreza, doprinosa, taksi i drugih prihoda od 5,4%. Navedeni rast je prije svega rezultat rasta ukupnih prihoda prikupljenih u PU FBiH od 10,7%, dok su prihodi u nadležnosti PU RS ostvarili smanjenje od 4,2%. U nadležnosti PU FBiH sve kategorije prihoda bilježe rast što je rezultiralo da i ukupni prihodi ostvare isti. U RS slika je drugačija, prihodi od direktnih poreza su ostvarili rast i to zahvaljujući rastu prihoda od poreza na dobit, kao i prihodi od kazni, taksi i naknada (3,4% g/g). Prihodi od doprinosa i tokom posmatranog perioda, nastavljaju da se smanjuju.

Pregled prihoda za prvih devet mjeseci 2016. godine dat je u tabeli ispod, kao i stope rasta istih.

Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH jan-sep			RS jan-sep			BiH jan-sep		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2015	2016		2015	2016		2015	2016	
Direktni porezi	387,4	574,8	33,3	312,6	329,1	5,3	743,8	903,9	21,5
Porez na dohodak	220,0	269,7	22,6	167,3	159,3	-4,8	387,4	429,0	10,8
Porez na dobit	141,8	178,2	25,7	116,0	145,6	25,5	257,8	323,9	25,6
Porezi građana	68,5	125,7	83,6	29,3	24,1	-17,5	97,8	149,9	53,3
Ostali porezi	0,9	1,1	20,4	0,0	0,0	-	0,9	1,1	20,4
Ostale takse, kazne i naknade	416,2	483,5	16,2	255,6	264,1	3,4	671,7	747,6	11,3
Doprinosi	2.151,0	2.265,8	5,3	1.055,4	1.006,0	-4,7	3.206,4	3.271,8	2,0
PIO	1.145,3	1.201,1	4,9	555,6	556,6	0,2	1.700,9	1.757,7	3,3
Zdravstvo	828,7	879,2	6,1	371,8	366,8	-1,4	1.200,6	1.245,9	3,8
Nezaposleni	92,9	98,8	6,3	28,3	28,0	-0,9	121,2	126,8	4,6
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	41,7	42,0	0,9	41,7	42,0	0,9
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	2,9	3,2	10,5	2,9	3,2	10,5
Fond solidarnosti	84,1	86,8	3,2	55,1	9,4	-83,0	139,2	96,2	-30,9
UKUPNO	3.082,5	3.410,9	10,7	1.678,7	1.608,6	-4,2	4.761,2	5.019,5	5,4

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

3.1. Cijene

Na svjetskom tržištu energenata cijena sirove nafte u septembru 2016. godine iznosila je 45,1 \$/barelu i niža je za 2,7% u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine, a cijena prirodnog gasa je smanjena za 39% g/g.⁶ Istovremeno, indeks cijena hrane na svjetskom tržištu je uvećan za 5,2% g/g. U BiH, u septembru 2016. godine registrovana je deflacija od 1,1% g/g, odnosno za period I-IX 2016. godine deflacija je iznosila 1,3% g/g. Najveći doprinos smanjenju cijena u BiH bio je u odjeljcima prevoza, hrane i bezalkoholnih pića, odjeće i obuće. Pod uticajem niskih cijena nafte, u odjeljku prevoza deflacija je iznosila 6,6% g/g u periodu I-IX 2016. godine. U odjeljku hrane i bezalkoholnih pića cijene su niže za 1,2% g/g, a u odjeljku odjeće i obuće bile su niže za 8,8% g/g.

Tabela 4: Indeks potrošačkih cijena u BiH – odabrani odjeljci (poređenje sa istim periodom prethodne godine)

Period	00 Ukupan CPI indeks	01 Hrana i bezalkoholna pića	02 Alkoholna pića i duvan	03 Odjeća i obuća	04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	07 Prevoz
I 2016.	99,2	98,9	109,5	91,5	100,1	94,9
II 2016.	98,7	98,7	109,5	90,9	99,8	93,1
III 2016.	98,2	98,1	109,5	91,2	99,2	91,8
IV 2016.	98,4	98,3	108,5	91,8	99,3	92,5
V 2016.	98,5	98,7	107,9	91,4	100,6	91,7
VI 2016.	98,5	98,9	106,0	89,8	100,9	92,7
VII 2016.	99,0	99,9	106,0	91,4	100,8	93,5
VIII 2016.	98,8	99,1	106,2	90,7	100,3	94,1
IX 2016.	98,9	98,5	106,3	91,8	100,4	96,4
I-IX 2016.	98,7	98,8	107,7	91,2	100,1	93,4

Izvor: BHAS

3.2. Monetarni agregati

Na kraju perioda I-IX 2016. godine ukupna novčana masa (M2) je iznosila 19,7 mlrd. KM što je za 7,5% (1,37 mlrd. KM) više u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Najveći doprinos rastu M2 u posmatranom periodu dali su prenosivi depoziti u domaćoj valuti sa stopom rasta od 16,2% g/g, a potom gotovina izvan banaka (11,3% g/g). U okviru monetarnih agregata jedino su ostali depoziti u stranoj valuti dali negativan doprinos rastu M2 sa smanjenjem od 1% g/g. Detaljan pregled stanja i stopa rasta komponenti M2 predstavljeni su u tabeli ispod.

⁶ Izvor: MMF baza podataka (sirova nafta - simple average of three spot price; prirodni gas - Rusija).

Tabela 5: Monetarni agregati (u mil. KM, stanje na kraju perioda)

Period	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7=2+3	8=4+5+6	9=7+8
01.2016.	3.017	5.085	3.582	1.371	5.546	8.102	10.499	18.601
02.2016.	3.014	5.120	3.575	1.397	5.523	8.134	10.495	18.628
03.2016.	3.035	5.193	3.631	1.420	5.510	8.228	10.561	18.790
04.2016.	3.102	5.221	3.671	1.432	5.497	8.323	10.600	18.923
05.2016.	3.104	5.276	3.630	1.438	5.468	8.380	10.536	18.916
06.2016.	3.156	5.331	3.648	1.430	5.458	8.487	10.536	19.022
07.2016.	3.318	5.485	3.582	1.530	5.452	8.803	10.564	19.367
08.2016.	3.323	5.647	3.618	1.530	5.468	8.970	10.615	19.585
09.2016.	3.361	5.637	3.706	1.504	5.460	8.998	10.670	19.668
Stopa rasta g/g								
01.2016.	7,0%	15,5%	6,2%	3,3%	4,5%	12,1%	4,9%	7,9%
02.2016.	6,3%	15,8%	4,8%	9,2%	3,1%	12,1%	4,5%	7,7%
03.2016.	7,4%	17,4%	6,9%	9,8%	2,4%	13,5%	4,9%	8,5%
04.2016.	7,5%	16,4%	8,0%	6,6%	1,8%	12,9%	4,5%	8,0%
05.2016.	7,3%	14,2%	6,5%	6,3%	0,7%	11,5%	3,4%	6,8%
06.2016.	9,8%	17,0%	5,9%	3,2%	-0,2%	14,2%	2,3%	7,3%
07.2016.	9,7%	18,0%	4,8%	14,1%	-1,3%	14,7%	2,7%	7,8%
08.2016.	9,5%	17,6%	3,9%	13,5%	-1,3%	14,5%	2,4%	7,6%
09.2016.	11,3%	16,2%	5,7%	7,3%	-1,0%	14,3%	2,4%	7,5%

Izvor: CBBiH

Rezervni novac (M0) na kraju perioda I-IX 2016. godine je uvećan za 12,6% u poređenju sa istim periodom prethodne godine i iznosi 8,2 mlrd. KM. Rast rezervnog novca najviše je podstaknut povećanjem gotovine izvan monetarnih vlasti (6,7 p.p.) sa stopom rasta od 14% g/g, kao i depozita banaka kod monetarnih vlasti (5,8 p.p.) sa stopom rasta od 11,3% g/g. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti takođe su ostvarili rast u posmatranom peiodu, ali zbog malog udjela nisu imali značajan doprinos rastu M0.

U periodu I-IX 2016. godine novčani multiplikator je iznosio 2,41. Istovremeno, pokrivenost rezervnog novca deviznim rezervama je iznosila 115,5%, a pokrivenost ukupne monetarne pasive deviznim rezervama je iznosila 107,4%.

Tabela 6: Rezervni novac (u mil. KM, na kraju perioda)

Period	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod mon. vlasti	Rezervni novac (M0)
1	2	3	4	5=2+3+4
01.2016.	3.449	4.117	44	7.610
02.2016.	3.484	3.988	49	7.521
03.2016.	3.503	3.942	50	7.496
04.2016.	3.544	4.003	60	7.606
05.2016.	3.597	3.923	6	7.526
06.2016.	3.622	3.949	35	7.606
07.2016.	3.773	3.922	27	7.722
08.2016.	3.908	4.032	28	7.968
09.2016.	3.985	4.160	31	8.177
Stopa rasta g/g				
01.2016.	7,8%	13,3%	322,1%	11,2%
02.2016.	8,3%	10,8%	160,5%	10,0%
03.2016.	8,5%	10,3%	559,5%	10,1%
04.2016.	8,3%	8,3%	1379,2%	9,1%
05.2016.	9,8%	3,4%	77,5%	6,4%
06.2016.	9,4%	8,4%	734,3%	9,3%
07.2016.	9,2%	4,8%	72,3%	7,1%
08.2016.	11,7%	3,0%	68,3%	7,2%
09.2016.	14,0%	11,3%	8,8%	12,6%

Izvor: CBBiH

3.3. Prosječno stanje računa obaveznih rezervi

Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH na kraju perioda I-IX 2016. godine iznosio je 4,1 mlrd. KM što je za 6,4% više u odnosu na isti period prethodne godine. Prosječna obavezna rezerva u posmatranom periodu je znatno uvećana za 35,5% g/g nakon stupanja na snagu Odluke Upravnog vijeća CBBiH a odnosi se na visinu stope obavezne rezerve, dok je višak iznad obaveznih rezervi smanjen za 11,5% g/g.⁷ Time je prosječna stopa obavezne rezerve iznosila 10%, dok je implicitna stopa obavezne rezerve iznosila 20,7%.

⁷ U julu 2016. godine stupa na snagu nova Odluka Upravnog vijeća CBBiH, a odnosi se na visinu stope obavezne rezerve i naknadu na ta sredstva. Prema novoj odluci, stopa obavezne rezerve iznosi 10%. Na iznos sredstava obavezne rezerve CBBiH neće obračunavati naknadu, dok će na višak sredstava obračunavati naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Evropska centralna banka (ECB) na depozite komercijalnih banaka. Izvor: CBBH, <http://cbbh.ba/press/ShowNews/1103>.

Tabela 7: Stanje računa prosječnih obaveznih rezervi (u mil. KM, na kraju perioda)

Period	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Višak iznad obaveznih rezervi	Stopa obavezne rezerve	Implicitna stopa obavezne rezerve
1	2	3	4	5=4-3	6=3/2	7=4/2
01.2016.	17.382,7	1.504,3	4.110,7	2.606,4	8,7%	23,6%
02.2016.	17.255,3	1.492,0	4.072,0	2.580,0	8,6%	23,6%
03.2016.	17.205,0	1.489,6	3.985,3	2.495,7	8,7%	23,2%
04.2016.	17.222,8	1.492,6	4.007,4	2.514,7	8,7%	23,3%
05.2016.	17.256,3	1.497,4	3.980,4	2.482,9	8,7%	23,1%
06.2016.	17.335,4	1.505,7	3.975,3	2.469,6	8,7%	22,9%
07.2016.	19.259,8	1.926,0	3.964,5	2.038,5	10,0%	20,6%
08.2016.	19.496,0	1.949,6	4.016,8	2.067,2	10,0%	20,6%
09.2016.	19.732,2	1.973,2	4.082,2	2.109,0	10,0%	20,7%
Stopa rasta g/g						
01.2016.	6,7%	7,6%	11,2%	13,4%	-	-
02.2016.	6,2%	7,3%	14,3%	18,8%	-	-
03.2016.	5,9%	7,2%	10,8%	13,0%	-	-
04.2016.	5,8%	7,0%	11,8%	14,9%	-	-
05.2016.	4,8%	6,0%	6,9%	7,4%	-	-
06.2016.	5,1%	6,3%	7,1%	7,6%	-	-
07.2016.	15,8%	34,6%	6,5%	-11,0%	-	-
08.2016.	16,0%	34,8%	5,3%	-12,7%	-	-
09.2016.	16,6%	35,5%	6,4%	-11,5%	-	-

Izvor: CBBiH

3.4. Devizne rezerve Centralne banke BiH

Na kraju perioda I-IX 2016. godine bruto devizne rezerve CBBiH su uvećane za 14,1% g/g (1,17 mlrd. KM) i iznose 9,4 mlrd. KM. U posmatranom periodu nastavljeno je smanjenje investicija u vrijednosne papire od 16,8% g/g što je doprinijelo smanjenju učešća ove komponente u deviznim rezervama (64,8% vs. 89% u istom periodu 2015. godine).

Istovremeno, udio depozita kod nerezidentnih banaka je povećan (31,2% vs. 7,6% u istom periodu 2015. godine) što je rezultat izrazito visoke stope rasta depozita kod nerezidentnih banaka. Detaljan pregled stanja i stopa rasta komponenti deviznih rezervi predstavljeni su u tabeli ispod.

Tabela 8: Devizne rezerve (u mil. KM, stanje na kraju perioda)

Period	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Bruto devizne rezerve
1	2	3	4	5	6	7	8=2+...+7
01.2016.	192	4	100	937	0	7.404	8.638
02.2016.	211	4	100	656	0	7.603	8.574
03.2016.	204	4	106	1.184	0	7.095	8.593
04.2016.	213	4	111	1.967	0	6.411	8.706
05.2016.	205	1	124	2.271	0	6.035	8.636
06.2016.	224	4	129	2.357	0	6.058	8.773
07.2016.	228	7	135	2.633	0	5.939	8.942
08.2016.	220	4	151	2.835	0	5.930	9.140
09.2016.	220	3	157	2.943	0	6.123	9.445
Stopa rasta g/g							
01.2016.	-9,8%	-31,0%	19,9%	-52,8%	-	34,5%	10,8%
02.2016.	4,2%	-57,5%	12,1%	-65,5%	-	34,9%	9,3%
03.2016.	-0,3%	-59,6%	9,2%	-1,5%	-	12,9%	10,2%
04.2016.	5,4%	-58,6%	0,9%	44,0%	-	2,6%	9,7%
05.2016.	0,5%	-81,3%	3,2%	62,6%	-	-4,6%	7,3%
06.2016.	13,2%	-39,1%	109,2%	111,8%	-	-7,3%	10,9%
07.2016.	21,5%	1,2%	90,1%	147,6%	-	-13,7%	8,9%
08.2016.	16,4%	10,9%	80,3%	172,2%	-	-16,3%	8,8%
09.2016.	17,9%	-24,4%	65,8%	368,7%	-	-16,8%	14,1%

Izvor: CBBiH

3.5. Depoziti

Ukupni depoziti na kraju devetog mjeseca su dostigli 17,2 mlrd. KM uz stopu rasta od 7,4% g/g.

Najveći doprinos rastu su dali depoziti sektora opšte vlade uz rast od 19,3% g/g, dok su depoziti sektora stanovništva ostvarili rast 6,6% g/g, depoziti nefinasijskih preduzeća rastom 6,5% g/g i depoziti ostalih sektora rastom 3,4% g/g. Učešće depozita stanovništva u ukupnim depozitima je povećano 0,2 p.p. u dok je učešće depozita nefinasijskih preduzeća smanjeno za 0,3 p.p. u odnosu na učešće u prošlom mjesecu.

Tabela 9: Sektorska struktura depozita (u mil. KM, stanje na kraju perioda)⁸

Period	Ukupni depoziti	Depoziti stanovništva	Depoziti nefinansijskih preduzeća	Depoziti opšte vlade	Ostali
01.2016.	16.449	9.911	3.723	1.501	1.314
02.2016.	16.481	9.959	3.711	1.514	1.298
03.2016.	16.535	10.074	3.694	1.443	1.324
04.2016.	16.641	10.110	3.700	1.503	1.329
05.2016.	16.689	10.081	3.759	1.515	1.335
06.2016.	16.690	10.132	3.719	1.486	1.352
07.2016.	16.868	10.156	3.866	1.478	1.368
08.2016.	17.216	10.223	3.978	1.644	1.371
09.2016.	17.212	10.253	3.930	1.635	1.394
Stopa rasta g/g					
01.2016.	8,5%	8,2%	7,0%	17,9%	4,8%
02.2016.	8,8%	7,6%	8,5%	23,9%	3,5%
03.2016.	8,6%	7,6%	8,8%	14,0%	10,1%
04.2016.	8,2%	7,3%	7,0%	17,7%	8,5%
05.2016.	7,6%	7,0%	5,6%	24,8%	2,2%
06.2016.	7,3%	6,8%	3,4%	22,0%	8,1%
07.2016.	7,1%	6,2%	8,9%	8,3%	7,0%
08.2016.	7,9%	6,4%	7,1%	21,3%	7,0%
09.2016.	7,4%	6,6%	6,5%	19,3%	3,4%
Učešće u ukupnim depozitima					
01.2016.	100,0%	60,3%	22,6%	9,1%	8,0%
02.2016.	100,0%	60,4%	22,5%	9,2%	7,9%
03.2016.	100,0%	60,9%	22,3%	8,7%	8,0%
04.2016.	100,0%	60,8%	22,2%	9,0%	8,0%
05.2016.	100,0%	60,4%	22,5%	9,1%	8,0%
06.2016.	100,0%	60,7%	22,3%	8,9%	8,1%
07.2016.	100,0%	60,2%	22,9%	8,8%	8,1%
08.2016.	100,0%	59,4%	23,1%	9,5%	8,0%
09.2016.	100,0%	59,6%	22,8%	9,5%	8,1%

Izvor: CBBiH

3.6. Krediti

Ukupni krediti na kraju devetog mjeseca iznosili su 17,02 mlrd. KM. po stopi od 1,8% g/g. Na ovako nisku stopu rasta najviše su utjecali slab rast kredita plasiranih sektoru nefinancijskih poduzeća (1,9% g/g), negativan rast kredita opće vlade (-6% g/g.) i negativan rast kredita plasiranim u ostalim sektorima (-8,7% g/g). Krediti plasirani sektoru stanovništva su zadržali istu stopu rasta.

⁸ Sektor nefinancijskih preduzeća čine nefinancijska javna i privatna preduzeća. Sektor opšte vlade čine svi nivoi vlada u BiH. Za potrebe izrade Informacije ostali sektor čine: ostale finansijske institucije, neprofitne organizacije i ostali, jer pojedinačno, ovi sektori imaju malo učešće u ukupnim depozitima, odnosno ukupnim kreditima.

Tabela 10: Sektorska struktura kredita (u mil. KM, stanje na kraju perioda)

Period	Ukupni krediti	Kreditni stanovništvu	Kreditni nefinansijskim preduzećima	Kreditni opštoj vladi	Kreditni ostalim sektorima
01.2016.	16.772	7.752	7.787	1.131	102
02.2016.	16.862	7.770	7.874	1.113	104
03.2016.	16.928	7.828	7.887	1.099	114
04.2016.	16.949	7.871	7.920	1.056	101
05.2016.	16.845	7.881	7.830	1.038	95
06.2016.	16.943	7.917	7.896	1.022	108
07.2016.	16.943	7.917	7.896	1.022	108
08.2016.	16.968	7.949	7.867	1.062	90
09.2016.	17.022	7.978	7.884	1.073	87
Stopa rasta g/g					
01.2016.	2,9%	4,3%	1,7%	1,2%	16,4%
02.2016.	3,2%	4,4%	2,5%	-0,2%	14,5%
03.2016.	3,0%	4,2%	2,4%	-3,5%	26,5%
04.2016.	2,2%	4,0%	1,8%	-7,7%	9,2%
05.2016.	1,4%	3,2%	1,3%	-8,7%	-9,1%
06.2016.	1,3%	2,9%	1,5%	-10,6%	3,9%
07.2016.	1,7%	2,5%	2,6%	-11,1%	8,0%
08.2016.	2,0%	2,9%	2,2%	-5,3%	-3,5%
09.2016.	1,8%	2,9%	1,9%	-6,0%	-8,7%
Učešće u ukupnim kreditima					
01.2016.	100,0%	46,2%	46,4%	6,7%	0,6%
02.2016.	100,0%	46,1%	46,7%	6,6%	0,6%
03.2016.	100,0%	46,2%	46,6%	6,5%	0,7%
04.2016.	100,0%	46,4%	46,7%	6,2%	0,6%
05.2016.	100,0%	46,8%	46,5%	6,2%	0,6%
06.2016.	100,0%	46,7%	46,6%	6,0%	0,6%
07.2016.	100,0%	46,7%	46,6%	6,0%	0,6%
08.2016.	100,0%	46,8%	46,4%	6,3%	0,5%
09.2016.	100,0%	46,9%	46,3%	6,3%	0,5%

Izvor: CBBiH

3.7. Berze u BiH

U mjesecu septembru 2016. godine na Sarajevskoj berzi je ostvaren promet u iznosu od 67,4 mil. KM. Ostvareni promet je manji za 47,9% g/g i ostvaruje 46% ukupnog prometa na berzama u BiH.

Na Banjalučkoj berzi u septembru 2016. godine ostvaren je promet u iznosu od 75,4 miliona KM što čini 54% od ukupnog prometa ostvarenog na berzama u BiH u ovome mjesecu. Od ovoga iznosa 54,98 miliona KM je ostvareno javnom ponudom obveznica i trezorskih zapisa RS što iznosi 72,9% ostvarenog prometa na BLSE u mjesecu septembru. Upravo iz ovoga razloga je promet na BLSE veći za 76,2% u odnosu na promet u istome mjesecu prošle godine.

Tabela 11: Promet (u KM) na SASE i BLSE u septembru 2016. godine

Mjesec	SASE	BLSE	UKUPNO
Sep-14	106.118.430	86.722.745	192.841.175
Sep-15	129.558.290	42.780.996	172.339.286
Sep-16	67.443.233	75.394.541	142.837.774

Izvor: SASE i BLSE

Ukupan promet na obje berze u mjesecu septembru 2016. godine je iznosio 142,83 mil.KM i manji je za 17,1% od prometa ostvarenog u istome periodu prošle godine.

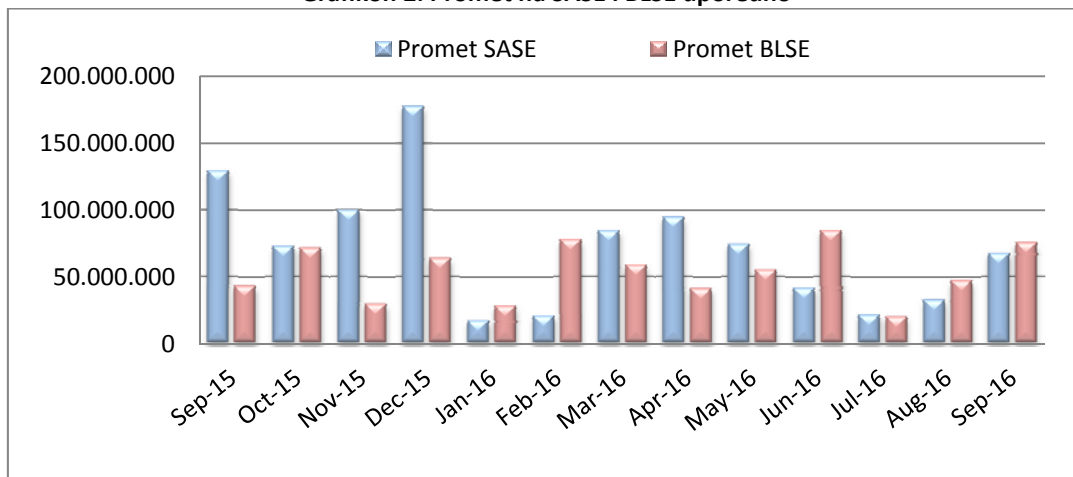
Tabela 12: Promet (u KM) na SASE i BLSE u K3 2016. godine

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
K3 2014	171.259.643	161.043.710	332.303.353
K3 2015	609.127.014	138.308.639	747.435.653
K3 2016	121.065.421	141.922.411	262.987.832

Izvor: SASE i BLSE

Ukupan promet u K3 2016 godine je iznosio 262,98 mil. KM i manji za 64,8% u odnosu na isti period prošle godine. Na SASE je ukupan promet iznosio 121,06 mil. KM uz pad prometa od 80,1% g/g dok je na BLSE u K3 2016. godine promet iznosio 141,9 mil. KM i veći je za samo 2,6% g/g. Na SASE je od ovoga iznosa 20 mil. KM ostvareno prodajom Trezorskih zapisa FBiH dok se na BLSE od ukupnog prometa u 104,9 miliona KM odnosi na prodaju obveznica i trezorskih zapisa RS.

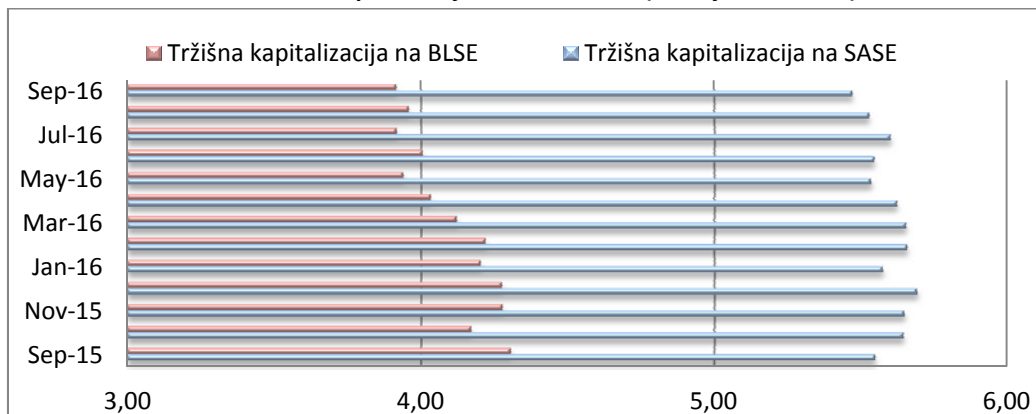
Grafikon 2: Promet na SASE i BLSE uporedno

Izvor: SASE i BLSE

Kapitalizacija na Sarajevskoj berzi na kraju mjeseca septembra iznosi 5,47 mlrd. KM što predstavlja pad od 1,4% g/g i u ukupnoj kapitalizaciji učestvuje sa 58,3%. Kapitalizacija na Banjalučkoj berzi u septembru 2016. godine iznosi 3,92 milijarde KM i bilježi pad od 9% g/g sa učešćem 41,7% u ukupnoj kapitalizaciji. Vrijednost kapitalizacije na obje berze (SASE i BLSE) u septembru 2016. godine iznosi 9,39 milijardi KM i bilježi pad od 4,7% u odnosu na vrijednosti u mjesecu septembru 2015. godine.

Grafikon 3: Kapitalizacija na SASE i BLSE (u milijardama KM)

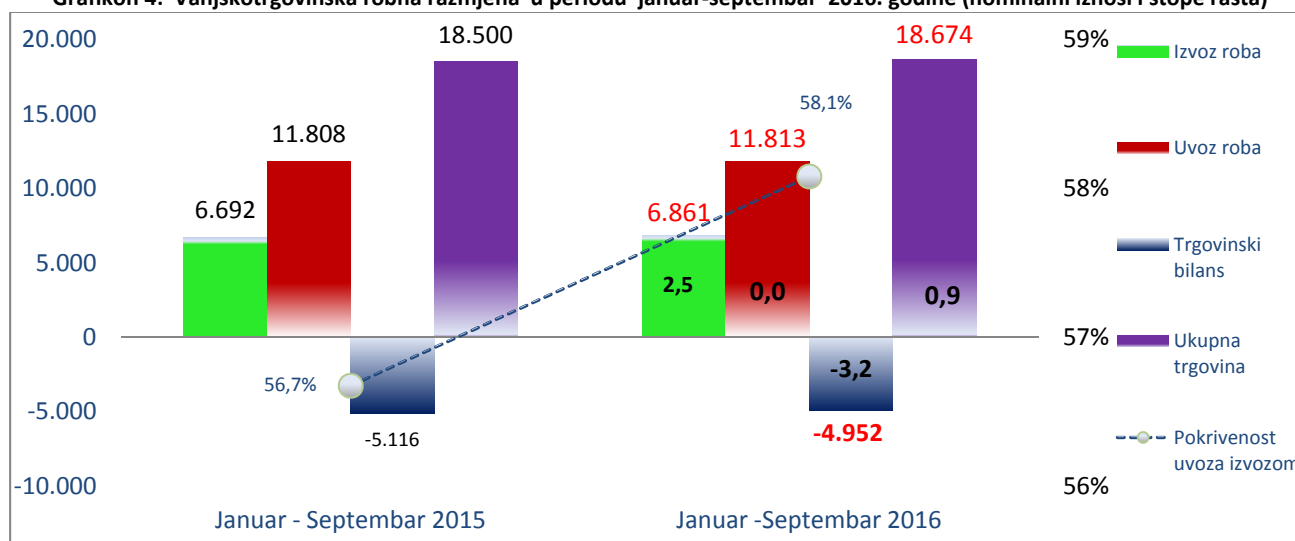
Izvor: SASE i BLSE

4. Vanjski sektor

4.1. Vanjskotrgovinska robna razmjena

Na osnovu dostupnih pokazatelja BHAS-a o vanjskotrgovinskoj robnoj razmjeni za prvih 9 mjeseci 2016. godine može se konstatovati da su inostrana potražnja za bh. izvoznim proizvodima, povećanje proizvodnje u prerađivačkoj industriji i pad svjetskih cijena sirovina, energenata i hrane omogućili rast izvoza, stagnaciju uvoza roba i smanjenje robnog deficita u Bosni Hercegovini. Ovakav trend u bh. vanjskotrgovinskoj robnoj razmjeni sa svijetom nastavljen je i tokom septembra 2016. godine što potvrđuje rast izvoza od 4,8%, te blagi rast uvoza roba od 1,8% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Međutim, potrebno je također istaći da je tokom trećeg kvartala došlo do blagog usporavanja trenda rasta u bh. vanjskotrgovinskoj razmjeni usljed sporijeg rasta izvoza i smanjenja uvoza u odnosu na isti period prethodne godine.

Grafikon 4: Vanjskotrgovinska robna razmjena u periodu januar-septembar 2016. godine (nominalni iznosi i stope rasta)

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

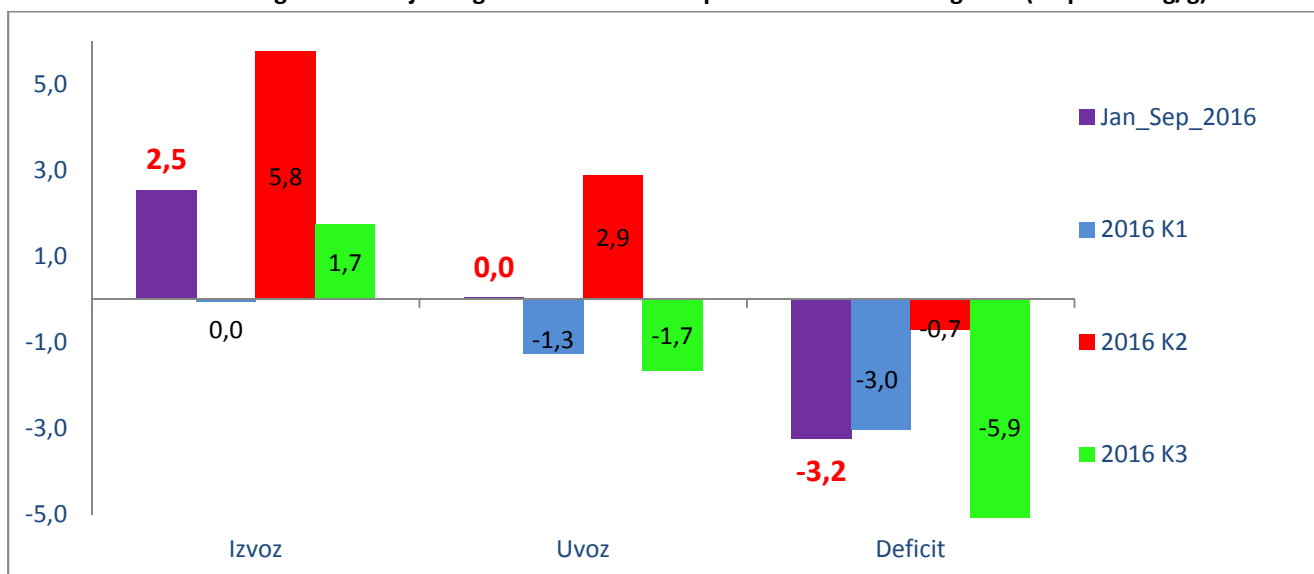
U periodu januar-septembar 2016. godine BiH je ostavila izvoz roba u vrijednosti od 6,861 milijardi KM, što predstavlja povećanje od 2,5% u odnosu na isti period prethodne godine.⁹ Posmatrano po kvartalima (g/g) registrirane stope rasta su iznosile K1:0,0%, K2:5,8%, K3:1,7%. Na osnovu ovih pokazatelja može se zaključiti da je tokom trećeg kvartala došlo do blagog usporavanja rasta izvoza u odnosu na prvu polovinu godine. Posmatra li se struktura ostvarenog rasta izvoza na nivou perioda januar-septembar 2016. godine vidljivo je da su povećanja a samim tim i najznačajniji doprinos rastu izvoza ostvarena uglavnom u okviru izvozno orjentiranih grana bh. prerađivačke industrije. Prema podacima BHAS-a povećanja izvoza roba su registrirana u okviru kategorija proizvodnja gotovih metalnih proizvoda 22% (1,7 p.p)¹⁰, hemijskih proizvoda 16% (0,9 p.p), namještaja 10% (0,9 p.p) i prehrambenih proizvoda od oko 5% (0,5 p.p). Tako su ove grane uspjele nadoknaditi smanjenja izvoza koja su registrirana u okviru baznih metala 20% (-2,5 p.p), nafte i koksa 17,2% (-0,6 p.p), te sekundarnih sirovina 2,5%(-0,7 p.p) koje su tokom prethodnih godina predstavljale glavni oslonac bh. robnog izvoza. Potrebno je također istaći da su smanjenja u okviru ovih kategorija uglavnom posljedica svjetskih smanjenja potražnje i cijena ovih proizvoda. Ako se bh.vanjskotrgovinska robna razmjena tokom prvih 9 mjeseci posmatra po GIG klasifikaciji vidljivo je da su povećanja izvoza registrirana u okviru kapitalnih proizvoda 11,4%, trajnih proizvoda za široku potrošnju 9,6%, netrajnih proizvoda za široku

⁹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Statistika robne razmjene sa inostranstvom januar-septembar 2016. godine", 20.10.2016. godine.

¹⁰ Prilikom izrade ovog izvještaja u zagradi su navedeni procentni poeni koji predstavljaju doprinos rastu izvoza u okviru pojedinačnih grana.

potrošnju 2,7% i kategorije neraspoređeno 2,3%, dok je izvoz smanjen u kategoriji energija za 10,6% a u okviru intermedijarnih proizvoda je stagnirao.

Grafikon 5: Pregled bh. vanjskotrgovinskih indikatora po kvartalima u 2016. godini (stopa rasta g/g)

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima i blokovima tokom prvih 9 mjeseci 2016. godine izvoz na tržište zemalja EU iznosio je 4,997 milijardi KM što predstavlja povećanje od 3,4%, dok je vrijednost izvezeno robe na tržište zemalja CEFTA-e iznosila 990 miliona KM i smanjena je za 1,8%. Ako se bh. robni izvoz u istom periodu posmatra po zemljama vidljivo je da su povećanja izvoza ostvarene prilikom izvoza u Sloveniju 6,5%, Njemačku 6,3% i Hrvatsku 3,5%, dok su smanjenja registrirana prilikom izvoza u Italiju 10,1%, Austriju 3,6% i Srbiju 2,8%.

Tokom prvih 9 mjeseci 2016. godine ukupni bh. uvoz roba iznosio je oko 11,813 milijardi KM što predstavlja stagnaciju u odnosu na isti period prethodne godine u nominalnom smislu. Posmatrano na kvartalnom nivou registrirane stope rasta uvoza su iznosile: K1: -1,3%, K2: 2,9%, K3: -1,7% u odnosu na isti period prethodne godine. Međutim, ako se ima u vidu značajan pad uvoznih cijena sa sigurnošću se može konstatovati da je bh. uvoz roba u realnom smislu ostvario pozitivnu stopu rasta. U posmatranom periodu smanjenja uvoza roba registrirana su u okviru kategorija energija 18,8% i kategorije neraspoređeno 6,3%, a ključni razlog su cjenovna kretanja i pad cijene nafte na svjetskom tržištu.¹¹ S druge strane, u okviru ostalih kategorija registrirana su povećanja uvoza roba: intermedijarni proizvodi 4,2%, trajni i netrajni proizvodi za široku potrošnju 8,2% odnosno 3,8%, te porast uvoza kapitalnih proizvoda od oko 2% u odnosu na isti period prethodne godine.

Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima tokom perioda januar-septembar 2016. godine ukupni bh. uvoz roba iz EU iznosio je skoro 7,282 milijardi KM i u poređenju sa istim periodom prethodne godine povećan za 2,1%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio 1,505 milijardi KM što predstavlja povećanje od 3,6%. Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima najznačajnija povećanja uvoza registrirana su prilikom uvoza roba iz Italije 6,4%, Slovenije 5,2%, Srbije 4,5% i Njemačke od 4,1%, dok je uvoz roba iz Kine i Rusije smanjen za 1% odnosno 27,8% u odnosu na isti period prethodne godine.

Vanjskotrgovinski robni deficit u Bosni i Hercegovine periodu januar-septembar 2016. godine iznosio je 4,952 milijardi KM i u odnosu na isti period prethodne godine smanjen je za 3,2%. Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba u poboljšana je za 1,4 p.p i iznosila je 58,1%. Ako se pokrivenost uvoza izvozom posmatra po trgovinskim blokovima vidljivo je da BiH u prvih 9 mjeseci 2016. godine ostvarila pokrivenost

¹¹ IMF, Commodity Prices, September 2016.

uvoza izvozom roba sa zemljama EU od 68,6%, dok je pokrivenost u okviru CEFTA-e iznosila 65,8%. Detaljniji pregled bh. vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom u periodu januar-septembar 2016. godine prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 13: Vanjskotrgovinska robna razmjena u BiH prema HS klasifikaciji za period januar-septembar 2016. godine.

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom
	Jan_Sep_2015	Jan_Sep_2016	Jan_Sep_2016 promjena %		Jan_Sep_2015	Jan_Sep_2016	Jan_Sep_2016 promjena %		Jan_Sep_2015	Jan_Sep_2016	Jan_Sep_2016 promjena %		
	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	
UKUPNO	6692	6861	2.5	2.5	11808	11813	0.0	0.0	-5116	-4952	-3.2	-3.2	58.1%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA	143	110	-23.1	-0.5	378	343	-9.3	-0.30	-235	-233	-0.9	-0.04	32.1%
2 PROIZVODI BIJNOG PORIJEKLA	139	191	37.4	0.78	575	574	-0.2	-0.01	-436	-383	-12.2	-1.04	33.3%
3 MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA I BIJNOG PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	80	92	15.0	0.18	111	140	26.1	0.25	-31	-48	54.8	0.33	65.7%
4 PROIZVODI MINERALNOG PORIJEKLA	223	267	19.7	0.66	1053	1088	3.3	0.30	-830	-821	-1.1	-0.18	24.5%
5 PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	560	503	-10.2	-0.85	1735	1426	-17.8	-2.62	-1175	-923	-21.4	-4.93	35.3%
6 PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	507	535	5.5	0.42	1173	1193	1.7	0.17	-666	-658	-1.2	-0.16	44.8%
7 KOŽA I KRZNO	212	236	11.3	0.36	746	801	7.4	0.47	-534	-565	5.8	0.61	29.5%
8 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	123	108	-12.2	-0.22	344	342	-0.6	-0.02	-221	-234	5.9	0.25	31.6%
9 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	488	536	9.8	0.72	151	177	17.2	0.22	337	359	6.5	-0.43	302.8%
10 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	192	192	0.0	0.00	287	301	4.9	0.12	-95	-109	14.7	0.27	63.8%
11 OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	363	378	4.1	0.22	757	807	6.6	0.42	-394	-429	8.9	0.68	46.8%
12 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH BISERI, PLEMENTI METALI I NJIHOVI PROIZVODI, DRAGO BAZNI METALI I PROIZVODI	492	506	2.8	0.21	259	254	-1.9	-0.04	233	252	8.2	-0.37	199.2%
13 OD BAZNIH METALA MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	40	45	12.5	0.07	243	261	7.4	0.15	-203	-216	6.4	0.25	17.2%
14 BAZNI METALI I PROIZVODI	10	10	0.0	0.00	9	10	9.9	0.01	0	-1	-225.0	0.02	95.0%
15 OD BAZNIH METALA MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	1277	1144	-10.4	-1.99	1140	1154	1.2	0.12	137	-10	-107.3	2.87	99.1%
16 MEHANIČKI I ELEKTRIČNI TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	755	785	4.0	0.45	1590	1613	1.4	0.19	-835	-828	-0.8	-0.14	48.7%
17 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	238	242	1.7	0.06	803	870	8.3	0.57	-565	-628	11.2	1.23	27.8%
18 SATOVI, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	13	19	43.8	0.09	162	157	-3.1	-0.04	-149	-138	-7.2	-0.21	11.9%
19 ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	76	121	59.2	0.67	5	7	40.0	0.02	71	114	60.6	-0.84	1728.6%
20 RAZNI PROIZVODI	750	838	11.7	1.31	261	287	10.0	0.22	489	551	12.6	-1.20	291.8%
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI I	0	0	0.0	0.00	0	0	0.0	0.00	0	0	0	0.00	200.0%
98 NERAZVRSTANO	0	0	0.0	0.00	0	0	0.0	0.00	0	0	0.0	0.00	#DIV/0!

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

5. Strane direktne investicije

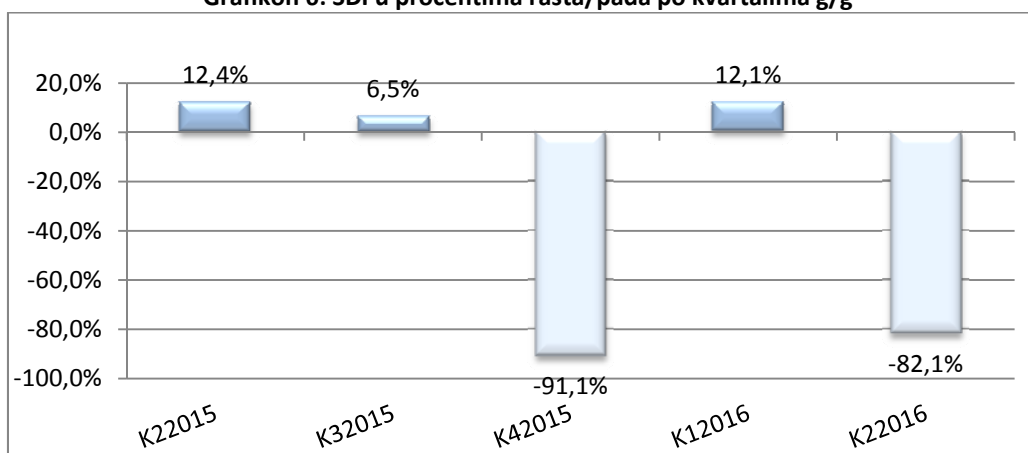
Ukupna strana direktna ulaganja u prvom polugodištu 2016. godine, prema podacima u platnom bilansu¹², iznose 194 mil. KM. Ovo predstavlja smanjenje od 46,8% g/g. Ulaganja u drugom kvartalu 2016. godine iznosila su 40,78 mil. KM i manja su za 82,1% g/g. Potrebno je napomenuti da ovaj iznos ne sadrži dio koji se odnosi na stavku zadržane zarade koje se zbog računovodstvenih razloga objavljuju samo na kraju godine.

Tabela 14: SDI po kvartalima u 2013, 2014, 2015. i 2016. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2013	333,2	182,7	2,1	-50,5	467,6
2014	252,3	202,6	127,2	185,1	767,1
2015	136,7	227,6	135,4	16,5	516,2
2016	153,2	40,8			

Izvor: CBBiH

Grafikon 6: SDI u procentima rasta/pada po kvartalima g/g

Izvor: CBBiH

Agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila je (09.09.2016. godine) Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting B sa stabilnim izgledima.

¹² Zadnji dostupni podaci objavljeni u platnom bilansu za prvo polugodište 2016. godine.